

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวน ผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ¹

พริษฐ์ ตั้งสุขเจริญกุล²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งขั้นตอนในชั้นสอบสวนที่กระทำโดยพนักงานสอบสวนเป็นกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น และเพื่อให้ทราบว่าผู้ต้องหาหรือบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดนั้น เป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และพยานหลักฐานทั้งปวงที่ถูกรวบรวมโดยพนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจในชั้นสอบสวน ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะถูกนำไปใช้พิสูจน์ได้ว่าจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลมีความผิดจริงตามฟ้อง หรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลก็ตาม ดังนั้น การดำเนินการต่าง ๆ ในชั้นสอบสวนจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โดยปัจจุบันนี้ต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของบุคคลทุกคนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการอำนวยความสะดวกในการทำงาน การติดต่อสื่อสารกัน หรือแม้กระทั่งถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยในชั้นการพิจารณาความอาญาของศาล ปราบปรามการนำเทคโนโลยีการถ่ายภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ มาใช้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานบุคคลมาเบิกความต่อศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร อาจอนุญาตให้พยานบุคคลดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น ได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา 230/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงชั้นสอบสวนที่ถูกกระทำโดยพนักงานสอบสวนกลับไม่มีบทบัญญัติใดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เข้ามารองรับการนำเทคโนโลยีการถ่ายภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ มาใช้กับการถามปากคำบุคคลที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าด้อยค่าของ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์จรล เล้งวิทยา และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และรองศาสตราจารย์จุฑพร วงศ์ทองสรรค์

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บุคคลนั้นจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดี เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มีภูมิถิ่นนาหรือถิ่นที่อยู่ห่างไกลกับที่ทำการของพนักงานสอบสวน และเพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาต่อไป

โดยจะเห็นได้ว่าการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มิได้มีบทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการสอบปากคำพยานในชั้นการสอบสวนจะดำเนินการผ่านการประชุมทางจอภาพได้หรือไม่ ซึ่งจะแตกต่างกับการสืบพยานในชั้นพิจารณาของศาลซึ่งมีบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 230/1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่น หรือสถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ภายใต้การควบคุมของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา³ โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ และการเบิกความดังกล่าวให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล และแม้ในปัจจุบันจะมีระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยวิธีการสอบปากคำพยานบุคคลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2565 จะกำหนดให้ทำการสอบปากคำพยานผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ตามระเบียบดังกล่าว แต่ผู้ศึกษาเห็นว่าเมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสอบสวนมิได้ให้อำนาจกระทำการดังกล่าวได้ พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจจะกระทำการดังกล่าวได้โดยชอบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ประกอบกับกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้อง กฎหมายต่างประเทศ และหลักการทฤษฎีต่าง ๆ แล้ว พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาการบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลของพนักงานสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในชั้นสอบสวนนั้น เห็นได้ว่ามีเพียงมาตรา 133 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจออกหมายเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใด ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดีให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมายแล้วถามปากคำบุคคลนั้นไว้ได้ และเมื่อพิเคราะห์ถึงหลักการและเจตนารมณ์ของกฎหมายแล้ว ย่อมเห็นได้

³ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556

ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประสงค์ให้การถามปากคำผู้เสียหายหรือพยานจะต้องกระทำต่อหน้าพยาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงความจริงมากที่สุด⁴ เพราะหลักการดำเนินคดีอาญาขึ้นอยู่กับหลักการค้นหาความจริง ตามทฤษฎีหลักค้นหาความจริง (Truth Finding Theory⁵) แม้ในปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะออกระเบียบเกี่ยวกับการสอบปากคำพยานบุคคลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะการประชุมทางจอภาพออกมาใช้บังคับก็ตาม⁶ แต่การใช้อำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนย่อมต้องปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยเคร่งครัด หากไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจพนักงานสอบสวนกระทำได้โดยชัดแจ้งไว้แล้วอาจส่งผลให้การกระทำดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ดังนั้น จึงเห็นว่าในกรณีดังกล่าวมีปัญหาทางกฎหมายที่จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีความชัดเจนในประเด็นปัญหาดังกล่าว และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการสอบสวน

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้กรณีการเข้าร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการในคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดราชอาณาจักรไทย เนื่องจากในกรณีที่ความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดราชอาณาจักรไทย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 กำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบ และสามารถมอบหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนได้ อีกทั้งในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ โดยกฎหมายกำหนดให้อำนาจพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือให้ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน บรรดาอำนาจและหน้าที่ประการอื่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ โดยจะเห็นได้ว่าในคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดราชอาณาจักรไทย ส่วนใหญุ่มักจะเป็นคดีที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในลักษณะเป็นองค์กระทำความผิด

⁴ พานิกัด ภักพวงศ์ศิริ, “มาตรการทางกฎหมายในการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2564)

⁵ จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, “กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงานหลักและทฤษฎีการสอบสวน” พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563)

⁶ ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยวิธีการสอบปากคำพยานบุคคลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2565

หรือความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ซึ่งความผิดเหล่านี้มีจำนวนผู้กระทำความผิดเป็นจำนวนมากเนื่องจากกระทำเป็นเครือข่าย และในส่วนของผู้เสียหายจากการกระทำความผิดก็ยังมีจำนวนมากเช่นเดียวกัน

เมื่อพนักงานอัยการที่ได้มอบหมายจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนให้เข้าร่วมการสอบสวนได้ดำเนินการเข้าร่วมการสอบสวนและใช้อำนาจสอบสวนกลับพบว่าผู้เสียหายในคดีในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์แต่ละครั้งมีจำนวนมากและผู้เสียหายแต่ละรายมีภูมิลำเนาแตกต่างกันกระจายไปเกือบทั่วประเทศ และอยู่นอกเหนืออำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่ได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน ส่งผลให้การเข้าร่วมการสอบสวนดังกล่าวของพนักงานอัยการดำเนินการได้ยาก และจำเป็นต้องนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวน เพื่อให้ได้มาซึ่งถ้อยคำของผู้เสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน และเพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามในกรณีนี้มีพนักงานอัยการหลายท่านเห็นว่าในปัจจุบันการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากไม่ได้มีกฎหมายใดมารองรับให้กระทำได้ ซึ่งอาจจะส่งผลให้การสอบปากคำผู้เสียหายหรือพยานดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้สามารถดำเนินการได้เสียก่อน เนื่องจากที่กล่าวมาแล้วว่ากรณีนี้ที่พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนกับพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ดังนั้น หากพนักงานสอบสวนไม่สามารถทำการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้โดยชอบด้วยกฎหมาย พนักงานอัยการที่มาร่วมในการสอบสวนคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดลงนอกราชอาณาจักรไทยก็ย่อมไม่มีอำนาจร่วมกระทำการดังกล่าวเช่นกัน

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานของศาล ในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เนื่องจากในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่ากรณีที่หากจำเป็นต้องทำการสอบปากคำพยานในชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ แต่ปรากฏว่าในทางพิจารณาของศาลพนักงานอัยการไม่สามารถนำตัวพยานบุคคลดังกล่าวมาให้ถ้อยคำไว้ในชั้นสอบสวนมาเบิกความเป็นพยานต่อศาลได้ และถ้อยคำพยานที่พนักงานสอบสวนสอบปากคำไว้ดังกล่าวมีความสำคัญถึงขนาดที่จะพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยในคดีได้ ในกรณีนี้พนักงานอัยการย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องอ้างบันทึกถ้อยคำพยานในชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานหนึ่งในคดีเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดี ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/3 ได้กำหนดให้ข้อความซึ่งเป็นการบอกเล่าที่พยานบุคคลได้นำมาเบิกความต่อศาลหรือที่บันทึกไว้ในเอกสาร

หรือวัตถุอื่นใดซึ่งอ้างเป็นพยานหลักฐานต่อศาล หากนำเสนอเพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น ให้ถือเป็นพยานบอกเล่า ดังนั้น ผลที่เกิดจากที่พยานหลักฐานใดเป็นพยานบอกเล่า คือ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า อีกทั้งผลของการที่บันทึกถ้อยคำพยานในชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพซึ่งเป็นพยานที่มีความสำคัญดังกล่าว ถูกศาลปฏิเสธการรับฟังพยานบอกเล่า ย่อมส่งกระทบเสียหายร้ายแรงต่อประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย เนื่องจากทำให้ผู้กระทำความผิดหลุดพ้นจากการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และแม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกำหนดข้อยกเว้นในการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานบอกเล่า และมีดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าวได้ ผู้ศึกษาเห็นว่ายังไม่เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในการที่จะให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังได้ง่ายยิ่งขึ้น

ปัญหาประการสุดท้าย คือ ปัญหาการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์⁷ ในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เนื่องจากในปัจจุบันมีการตรากฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์⁷ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดคำนิยามของคำว่า “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประชุมที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องมีการประชุมที่ได้กระทำผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้ร่วมประชุมมิได้อยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถประชุมปรึกษาหารือและแสดงความคิดเห็นระหว่างกันได้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าหากต่อมาหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อรองรับการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพของพนักงานสอบสวนตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จะส่งผลให้ การสอบปากคำพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพดังกล่าว ตกอยู่ในคำนิยามความหมายคำว่า “การประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์” ดังกล่าว โดยผลของการที่การสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ตกอยู่ทั้งในบังคับของกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ย่อมส่งผลให้เกิดความสับสนและการปฏิบัติที่อาจไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และอาจส่งผลให้การดำเนินการบางอย่างชอบด้วยกฎหมายฉบับหนึ่งแต่ขัดกับกฎหมายอีกฉบับหนึ่งได้

ดังนั้น เพื่อให้การสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชอบด้วยกฎหมาย และมีผลใช้บังคับได้อย่างถูกต้อง ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการบันทึกถ้อยคำพยานบุคคลของพนักงานสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรให้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้มีความ

⁷ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563

ชัดเจนในประเด็นปัญหาดังกล่าว และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการสอบสวน ทฤษฎีหลักการค้นหาความจริง และเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นทัดเทียมกับนานาอารยประเทศที่มีระบบกฎหมายที่มีมาตรฐาน ทั้งยังสามารถคุ้มครองผู้เสียหาย หรือบุคคลที่จะต้องให้อภัยคำต่อพนักงานสอบสวนได้

เพิ่มเติมบทบัญญัติเป็นมาตรา 133/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อรองรับการที่พนักงานสอบสวนจะนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสอบปากคำบุคคลในชั้นสอบสวน โดยเฉพาะ ดังนี้

“ภายใต้บังคับมาตรา 133 และมาตรา 133 ทวิ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจเรียกผู้เสียหายหรือบุคคลใดซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็นประโยชน์แก่คดีให้มาตามเวลาและสถานที่พนักงานสอบสวนกำหนดได้ และพนักงานสอบสวนเห็นว่าถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวเป็นข้อสำคัญเพื่อให้การวินิจฉัยทำความเห็นว่าควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม เมื่อผู้เสียหายหรือบุคคลดังกล่าวร้องขอ หรือพนักงานสอบสวนเห็นสมควร พนักงานสอบสวนอาจสอบปากคำผู้เสียหายหรือบุคคลดังกล่าวในสถานที่ของสถานีตำรวจอื่น หรือสถานที่แห่งอื่นนอกสถานีตำรวจนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพ ทั้งนี้ ภายใต้การควบคุมของพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจสอบสวนเหนือท้องที่นั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

2. ปัญหาการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้กรณีการเข้าร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการ ในคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ผู้ศึกษาเห็นว่าการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากในคดีอาญาทั่วไปแล้ว ในคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวน ย่อมสามารถนำระบบการประชุมทางจอภาพดังกล่าวมาใช้ได้เช่นกัน อันก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญาอย่างสูงสุด

เนื่องจากเมื่อพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนย่อมมีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน จึงเห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติเป็นมาตรา 133/1 วรรคสองของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้ศึกษาเสนอให้มีการเพิ่มเติมในข้อ 1 ที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อรองรับการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการเข้าร่วมสอบสวนของพนักงานอัยการในคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยด้วย โดยเพิ่มเติมข้อความดังนี้

“ในคดีความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยตามมาตรา 20 ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือให้ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนมีอำนาจและหน้าที่ตามมาตรา 11 เช่นเดียวกัน”

3. ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานของศาล ในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ผู้ศึกษาเห็นว่ากรณีที่มีการบันทึกถ้อยคำพยานในชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ควรมีบทบัญญัติตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่ารับรองฐานะความน่าเชื่อถือ ความสำคัญ และคุณค่าในเชิงพินิจของพยานที่เป็นบันทึกถ้อยคำผ่านระบบการประชุมทางจอภาพดังกล่าว ให้มีความหนักแน่นมากพอที่จะให้ศาลรับฟังเพื่อประกอบพยานหลักฐานอื่น และมีเหตุผลหนักแน่นเพียงพอในการรับฟังเพื่อจะลงโทษจำเลยผู้กระทำความผิดต่อไปได้ และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่บุคคลผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดที่เกิดขึ้น

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานของศาล ในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ผู้ศึกษาจึงเสนอให้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติเป็นวรรคสามของมาตรา 133/1 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ผู้ศึกษาเสนอให้มีการเพิ่มเติมในข้อ 1 และข้อ 2 ที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อเป็นหลักประกันในการที่จะให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังได้ง่ายยิ่งขึ้น ในการที่พนักงานสอบสวนจะนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสอบปากคำบุคคลในชั้นสอบสวน ดังนี้

“ในสอบปากคำผู้เสียหายหรือบุคคลตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าผู้เสียหายหรือบุคคลดังกล่าวให้ถ้อยคำต่อหน้าพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ”

4. ปัญหาการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ผู้ศึกษาเห็นว่าแม้พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 มาตรา 11 จะเป็นผลดีเนื่องจากการรับรองว่าการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย และห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการประชุมโดยชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าในคดีแพ่ง หรือคดีอาญาก็ตาม แต่การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวควรเป็นอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งในที่นี้ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามมาตรา 63 (4) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนอีกด้วย อีกทั้งผู้ศึกษาเห็นว่าหากเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนความผิดอาญาที่เกิดขึ้น การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการควรถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะเป็นการถูกต้องตรง

ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายมากกว่าที่จะให้การสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพของพนักงานสอบสวนต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายอื่นแยกต่างหาก อันอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดในการดำเนินการได้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 เพื่อให้มีความชัดเจนและเป็นการแก้ไขข้อขัดข้องในประเด็นปัญหาดังกล่าว และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะอย่างแท้จริง

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาการรับรองตามกฎหมายว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในกรณีมีการสอบปากคำพยานในคดีอาญา ชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ มีดังนี้

เพิ่มเติมมาตรา 5 แห่งพระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 โดยเพิ่มเติมเป็น (2/1) ดังนี้

“พระราชกำหนดนี้ไม่ใช้บังคับแก่

(2/1) การประชุมในชั้นสอบสวนผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ของพนักงานสอบสวนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

เอกสารอ้างอิง

- จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, “กลยุทธ์ศึกษาและคู่มือปฏิบัติงานหลักและทฤษฎีการสอบสวน” พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2563)
- พานิภัค ภักพงษ์ศิริ, “มาตรการทางกฎหมายในการรวบรวมพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2564)
- พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563
- ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยวิธีการสอบปากคำพยานบุคคลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2565
- ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556